T083 TKL 1 (64) 1509 Luận Đại Trí Độ 39.Giải Thích Mười Lực

Tạng Luận (Linh Sơn Pháp Bảo)

LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ
QUYEÅN 24
39-GIAÛI THÍCH MÖÔØI LÖÏC

KINH: Naøy Xaù-lôïi-phaát! Boà-taùt Ma-ha-taùt muoán bieát khaép Möôøi löïc, Boán ñieàu khoâng sôï, Boán trí voâ ngaïi, Möôøi taùm phaùp khoâng chung, Ñaïi töø, Ñaïi bi cuûa Phaät, neân hoïc Baùt-nhaõ Ba-la-maät. LUAÄN: Möôøi löïc, Boán ñieàu khoâng sôï... laø phaùp voâ thöôïng cuûa Phaät, leõ phaûi noùi tröôùc, côù sao treân ñaây noùi chín töôûng, taùm nieäm tröôùc? Ñaùp: Saùu Ba-la-maät laø phaùp öùng duïng cuûa Boà-taùt, tröôùc ñaõ noùi. Ba möôi baûy ñaïo phaåm cho ñeán ba caên voâ laäu, laø phaùp cuûa Thanh vaên. Boà- taùt thöïc haønh saùu Ba-la-maät ñaéc löïc roài muoán vöôït qua ñòa vò Thanh vaên, Bích-chi Phaät vaø muoán giaùo hoùa haïng ngöôøi höôùng veà Thanh vaên, Bích- chi Phaät khieán hoï vaøo Phaät ñaïo, cho neân cheâ traùch ñoù laø phaùp Tieåu thöøa, boû rôi chuùng sanh, khoâng coù lôïi ích. Hoaëc caùc ngöôøi Thanh vaên noùi laïi raèng: OÂng laø phaøm phu, chöa döùt kieát söû, khoâng thöïc haønh phaùp Thanh vaên, neân chæ cheâ traùch suoâng. Do vaäy Phaät baûo Boà-taùt phaûi ñaày ñuû ba möôi baûy ñaïo phaåm cuûa Thanh vaên. Tuy thöïc haønh caùc phaùp naøy maø vì khoâng coù gì ñöôïc vaø vì chuùng sanh haønh taø haïnh, neân Boà-taùt thöïc haønh chaùnh haïnh naøy maõi maõi khoâng boû. Caùc phaùp aáy laø khoâng, khoâng coù gì ñöôïc, neân cuõng khoâng mau thuû chöùng Nieát-baøn. Neáu Boà-taùt khoâng hieåu khoâng haønh phaùp Tieåu thöøa maø chæ cheâ traùch thì ai chòu tin cho; ví nhö ñöùc Phaät Thích-ca Maâu-ni neáu tröôùc khoâng haønh khoå haïnh saùu naêm maø cheâ khoå haïnh laø phi ñaïo, thì khoâng ai tin thoï. Do vaäy, Phaät töï haønh khoå haïnh hôn ngöôøi khaùc, neân khi thaønh Phaät ñaïo, cheâ traùch loái khoå haïnh, thì ai cuõng tin chòu. Theá neân tieáp sau saùu Ba-la-maät noùi haønh phaùp Thanh vaên. Laïi nöõa, ñaây khoâng phaûi chæ laø phaùp Thanh vaên, maø trong phaùp naøy coù hoøa hôïp vôùi yù khoâng boû rôi chuùng sanh, ñaày ñuû heát thaûy Phaät phaùp, do

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 24 781

vì coù Khoâng trí, thaáy khoâng coù gì ñöôïc, neân goïi laø phaùp Boà-taùt. Hoûi: Neáu Boà-taùt ñaày ñuû Ba möôi baûy ñaïo phaåm, taïi sao khoâng chöùng nhaäp vaøo ñòa vò theo phaùp Thanh vaên? Ñaùp: Ñaày ñuû laø ñaày ñuû quaùn bieát maø khoâng thuû chöùng, vì quaùn bieát roõ raøng neân goïi laø ñaày ñuû, nhö Phaät daïy: Heát thaûy sôï gaäy ñau, heát thaûy ñeàu tieác maïng, laáy mình ñeå laøm duï, gaäy chôù ñaùnh chuùng sanh. Tuy noùi heát thaûy sôï gaäy ñaùnh, nhöng chuùng sanh ôû coõi Voâ saéc khoâng coù thaân, ôû coõi Saéc tuy coù thaân maø khoâng coù roi gaäy, ôû coõi Duïc caùc ñöùc Phaät, Chuyeån luaân thaùnh vöông, trôøi, Daï-xoa trôû leân, ñeàu khoâng sôï roi gaäy; song vì sôï gaëp choã roi gaäy cho neân noùi “heát thaûy”. Noùi ñaày ñuû cuõng nhö vaäy, khoâng vì mong caàu thuû chöùng maø ñaém tröôùc phaùp neân noùi laø “ñaày ñuû”. Laïi nöõa, tröôùc ñaây toâi noùi khoâng boû rôi chuùng sanh laø vì coù khoâng trí baát khaû ñaéc hoøa hôïp, neân khoâng ñoïa vaøo ñòa vò Thanh vaên. Hoûi: Töø saùu Ba-la-maät cho ñeán ba voâ laäu caên chæ noùi phaûi ñaày ñuû; töø ñoù veà sau, côù sao ñeàu noùi muoán ñöôïc, muoán bieát vieäc aáy haõy taäp haønh Baùt-nhaõ Ba-la-maät? Ñaùp: Phaùp Thanh vaên coù löôïng coù haïn neân noùi “phaûi ñaày ñuû”, töø ñoù trôû ñi laø caùc Phaät phaùp, thaúm saâu voâ löôïng, Boà-taùt chöa ñöôïc, neân noùi: “Muoán ñöôïc vieäc aáy haõy hoïc Baùt-nhaõ Ba-la-maät”. Laïi nöõa, phaùp Thanh vaên deã ñöôïc deã bieát neân noùi “ñaày ñuû”, phaùp Boà-taùt, phaùp Phaät khoù hieåu khoù bieát neân noùi “haõy neân hoïc”. Laïi nöõa, töôùng toång quaùt trong phaùp Thanh vaên laø chæ bieát khoå, bieát nguyeân nhaân khoå, bieát khoå heát, bieát ñaïo heát khoå. Ví nhö hai haïng thaày thuoác: haïng thöù nhaát chæ bieát beänh, bieát nguyeân nhaân beänh, bieát beänh laønh, bieát thuoác chöõa laønh beänh, maø khoâng bieát taát caû beänh, khoâng bieát taát caû nguyeân nhaân beänh, khoâng bieát taát caû beänh laønh, khoâng bieát taát caû thuoác chöõa laønh beänh. Hoaëc chæ bieát trò beänh ngöôøi, khoâng bieát trò beänh suùc sanh. Hoaëc chæ coù theå trò beänh moät quoác ñoä maø khoâng theå trò beänh ôû caùc quoác ñoä khaùc; coù theå trò vaøi möôi thöù beänh, khoâng theå bieát heát boán traêm leû boán beänh. Ñoái vôùi nguyeân nhaân beänh, beänh laønh, thuoác laønh beänh cuõng nhö vaäy. Haïng thöù hai, ñoái vôùi boán thöù beänh, nguyeân nhaân beänh, beänh laønh, thuoác laønh beänh ñeàu khaép bieát, khaép bieát thuoác, khaép bieát beänh. Ngöôøi Thanh vaên nhö thaày thuoác nhoû, khoâng theå khaép bieát, ñaïi Boà-taùt nhö thaày thuoác lôùn, khoâng beänh gì khoâng bieát, khoâng thuoác gì khoâng hay. Do vaäy neân phaùp Thanh vaên phaûi ñaày ñuû, phaùp Boà-taùt haõy neân hoïc. Möôøi löïc cuûa Phaät: 1. Trí löïc nhö thaät bieát coù leõ aáy, khoâng coù leõ aáy.

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 24 782

2. Trí löïc bieát caùc nghieäp, caùc laõnh thoï, bieát choã taïo nghieäp, bieát nhaân duyeân; bieát quaû baùo cuûa chuùng sanh trong quaù khöù, vò lai, hieän taïi. 3. Trí löïc nhö thaät bieát töôùng sai bieät caùc thieàn, giaûi thoaùt, tam- muoäi, ñònh, caáu ueá, thanh tònh. 4. Trí löïc nhö thaät bieát töôùng caùc caên cao thaáp cuûa chuùng

sanh. 5. Trí löïc bieát caùc thöù duïc laïc cuûa chuùng sanh. 6. Trí löïc bieát voâ soá tính cuûa theá gian chuùng sanh. 7. Trí löïc bieát töôùng nôi ñaït tôùi cuûa heát thaûy ñaïo. 8. Trí löïc bieát töôùng chung, nhaân duyeân chung caùc ñôøi tröôùc, moät ñôøi, hai ñôøi cho ñeán traêm ngaøn ñôøi, kieáp ban sô, taän cuøng, ta ôû trong chuùng sanh kia coù hoï, teân, aên uoáng, khoå, vui, thoï maïng daøi, ngaén nhö vaäy, nhö vaäy. Cheát trong kia sanh trong ñaây, cheát trong ñaây laïi sanh trong ñaây, coù hoï teân, aên uoáng, khoå, vui, thoï maïng, daøi, ngaén cuõng nhö vaäy. 9. Trí löïc Phaät coù thieân nhaõn thanh tònh hôn con maét cuûa trôøi, ngöôøi, thaáy roõ chuùng sanh khi cheát khi sanh, ñoan chaùnh hay xaáu xa, hoaëc lôùn hoaëc nhoû, hoaëc ñoïa aùc ñaïo, hoaëc ñoïa thieän ñaïo, nhaân duyeân thoï baùo nhö vaäy. Caùc chuùng sanh aáy thaønh töïu thaân nghieäp aùc, thaønh töïu khaåu nghieäp aùc, thaønh töïu yù nghieäp aùc; phæ baùng thaùnh nhaân, taø kieán, thaønh töïu nghieäp taø kieán, do nhaân duyeân aáy, khi thaân hoaïi cheát sa vaøo ñöôøng aùc, sanh trong ñòa nguïc; coøn caùc chuùng sanh aáy thaønh töïu thaân nghieäp thieän, khaåu nghieäp thieän, yù nghieäp thieän, khoâng phæ baùng thaùnh nhaân, chaùnh kieán, thaønh töïu nghieäp chaùnh kieán, do nhaân duyeân aáy, khi thaân hoaïi cheát, sanh vaøo ñöôøng laønh, sanh coõi trôøi. 10. Trí löïc chö Phaät saïch heát laäu hoaëc, taâm voâ laäu giaûi thoaùt, trí tueä voâ laäu giaûi thoaùt, ngay trong hieän taïi töï bieát roõ söï thoï sanh cuûa ta ñaõ heát, vieäc trì giôùi ñaõ laøm xong, khoâng coøn taùi sanh ñôøi sau, nhö thaät bieát. Hoûi: Möôøi trí löïc aáy Boà-taùt chöa ñöôïc, Thanh vaên, Bích-chi Phaät khoâng theå ñöôïc, nay vì sao noùi? Ñaùp: Ngöôøi Thanh vaên tuy khoâng theå ñöôïc, nhöng neáu nghe ñöôïc coâng ñöùc Möôøi trí löïc naøy thì lieàn nghó: Phaät coù coâng ñöùc lôùn nhö vaäy, neân töï möøng laø chuùng ta ñöôïc thieän lôïi, mong ích khoâng ít, roài sanh loøng tin thanh tònh maø vaøo ñaïo, dieät taän khoå. Coøn caùc Boà-taùt nghe ñöôïc, lo sieâng tu Boà-taùt ñaïo, ñeå ñöôïc quaû baùo ñaïi coâng ñöùc möôøi trí löïc nhö vaäy. Laïi nöõa, coù haøng Thanh vaên vaø Boà-taùt, tu nieäm Phaät tam-muoäi, khoâng phaûi chæ nhôù nghó Phaät thaân, coøn phaûi nhôù nghó caùc coâng ñöùc phaùp thaân cuûa Phaät, neân nhôù nghó Phaät vì hieåu roõ heát thaûy chuûng, heát thaûy phaùp neân goïi baäc Nhaát thieát trí; vì kheùo nhö thaät phaân bieät noùi heát thaûy

neân goïi laø baäc Thaáy heát thaûy; vì hieän tieàn bieát heát thaûy phaùp neân goïi laø baäc Bieát thaáy voâ ngaïi; vì taâm bình ñaúng ñoái vôùi heát thaûy chuùng sanh neân goïi laø baäc Ñaïi töø bi; vì coù ñaïi töø bi neân goïi laø baäc Cöùu theá; vì nhö thaät ñaïo maø ñi ñeán neân goïi laø Nhö Lai; vì öùng hôïp laõnh thoï söï cuùng döôøng cuûa taát caû theá gian neân goïi laø baäc ÖÙng cuùng; vì thaønh töïu trí tueä khoâng ñieân ñaûo neân goïi laø baäc Chaùnh bieán tri; vì thaønh töïu giôùi ñònh trí tueä neân goïi laø baäc Minh haïnh tuùc; vì khoâng trôû laïi, neân goïi laø baäc Thieän theä; vì bieát töôùng chung töôùng rieâng cuûa theá gian neân goïi laø baäc Theá gian giaûi; vì kheùo noùi ñaïo ra khoûi theá gian ñöôïc yeân oån neân goïi laø baäc Voâ thöôïng só Ñieàu ngöï sö; laáy ba thöù giaùo phaùp ñoä chuùng sanh neân goïi laø baäc Thieân nhaân sö; vì coù theå töï giaùc cuõng giaùc tónh ngöôøi khaùc veà phieàn

naõo nguû ngaàm cuûa heát thaûy theá gian neân goïi laø baäc Giaùc ngoä; vì ñaày ñuû moïi sôû nguyeän neân goïi laø baäc Coù ñöùc; vì thaønh töïu Möôøi trí löïc neân goïi laø baäc Kieân theä; vì ñöôïc Boán ñieàu khoâng sôï neân goïi laø ñaáng Sö töû trong loaøi ngöôøi; vì ñöôïc trí saâu thaúm voâ löôïng neân goïi laø Bieån ñaïi coâng ñöùc; vì heát thaûy kyù thuyeát voâ ngaïi neân goïi laø nhö Gioù; vì khoâng yeâu gheùt ñoái moïi söï toát xaáu neân goïi laø nhö Ñaát; vì ñoát chaùy heát thaûy cuûi kieát söû neân goïi laø nhö Löûa; vì kheùo döùt heát thaûy taäp khí phieàn naõo neân goïi laø ñaày ñuû Giaûi thoaùt; vì truù xöù toái thöôïng neân goïi laø Theá Toân. Phaät coù caùc thöù coâng ñöùc nhö vaäy, cho neân nieäm Phaät. Do vaäy, Boà-taùt ma-ha-taùt muoán ñöôïc Möôøi trí löïc, Boán ñieàu khoâng sôï, Möôøi taùm phaùp khoâng chung cuûa Phaät, haõy neân hoïc Baùt-nhaõ Ba-la- maät. Laïi nöõa, Phaät trong nuùi Kyø-xaø-quaät ôû thaønh Vöông xaù, khi noùi Baùt- nhaõ Ba-la-maät naøy, boán boä chuùng cuûa Phaät vaø caùc ngoaïi ñaïo, taïi gia, xuaát gia, trôøi, roàng, quyû thaàn... caùc loaïi ñaïi chuùng ñeàu taäp hoäi. Phaät vaøo Tam-muoäi vöông tam-muoäi; phoùng aùnh saùng lôùn, chieáu khaép theá giôùi nhieàu nhö caùt soâng Haèng, quaû ñaát rung ñoäng saùu caùch, Phaät daïy Baùt-nhaõ Ba-la-maät, saùu Ba-la-maät cho ñeán ba voâ laäu caên naøy. Trong ñoù coù chuùng sanh nghi vì coù löïc gì, coù bao nhieâu thöù löïc maø coù theå laøm cho caûm ñoäng lôïi ích khoâng theå nghó nghì nhö vaäy? Vì Phaät bieát taâm chuùng sanh nghi nhö vaäy, neân noùi Ta coù trí löïc, bieát thaät töôùng caùc phaùp, trí löïc aáy coù möôøi thöù, duøng möôøi thöù trí löïc aáy neân coù theå laøm cho caûm ñoäng bieán hoùa nhö vaäy, cuõng coù theå laøm quaù hôn nöõa. Do vaäy, neân noùi muoán ñöôïc möôøi trí löïc, haõy neân hoïc Baùt-nhaõ Ba-la-maät. Laïi nöõa, ñeä töû Phaät ñôøi ñôøi gieo troàng caên laønh, maø vì moät ít toäi duyeân neân ñoïa vaøo ngoaïi ñaïo. Caùc ngoaïi ñaïo thöôøng noùi Phaät khoâng phaûi thaät coù löïc coâng ñöùc, maø ñoù laø löïc huyeãn thuaät doái hoaëc loøng ngöôøi.

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 24 784

Ñeä töû Phaät rôi vaøo ngoaïi ñaïo, taâm sanh nghi, neáu nhö vaäy thì Phaät khoâng phaûi laø ñaïi nhaân! Vì muoán döùt lôøi phæ baùng aùc ñoù neân Phaät daïy: Ta thaät coù Möôøi trí löïc, Boán ñieàu khoâng sôï, neân ñoä chuùng sanh chöù khoâng phaûi huyeãn doái. Laïi nöõa, caùc Boà-taùt tu Boà-taùt ñaïo, theo vieäc khoå haïnh khoù thaønh töïu muoán giaûi ñaõi ngöng boû, neân Phaät daïy: Thöïc haønh möôøi trí löïc naøy, seõ ñöôïc quaû baùo voâ löôïng; ví nhö ngöôøi chuû buoân uûy duï caùc thöông nhaân raèng: Caùc ngöôi caån thaän chôù meät moûi, haõy tinh caàn noã löïc ñi ñeán ñöôïc nuùi baùu, seõ ñöôïc baûy baùu nhö yù baûo chaâu. Phaät cuõng nhö vaäy, an uûi caùc Boà-taùt raèng: Khoâng ñöôïc meät moûi nhaøm chaùn, haõy sieâng tinh taán, tu Boà- taùt ñaïo, haønh Möôøi trí löïc naøy, seõ ñöôïc quaû baùo voâ löôïng. Do nhaân duyeân veà caùc lôïi ích nhö vaäy, neân noùi Möôøi löïc... Hoûi: Phaät coù voâ löôïng löïc, côù sao chæ noùi Möôøi löïc? Ñaùp: Phaät tuy coù voâ löôïng löïc, vì nhaân duyeân ñoä ngöôøi neân chæ noùi Möôøi trí löïc, laø ñuû ñeå thaønh vieäc. Laáy trí löïc bieát coù leõ aáy khoâng coù leõ aáy maø phaân bieät truø löôïng chuùng sanh laø coù theå ñoä hay khoâng coù theå ñoä; laáy trí löïc nghieäp baùo maø phaân

bieät truø löôïng ngöôøi aáy coù nghieäp chöôùng, ngöôøi aáy coù baùo chöôùng, ngöôøi aáy khoâng coù chöôùng; laáy trí löïc thieàn ñònh giaûi thoaùt tam-muoäi maø phaân bieät truø löôïng ngöôøi aáy ñaém vò, ngöôøi aáy khoâng ñaém vò; laáy trí löïc thöôïng haï caên maø phaân bieät truø löôïng trí löïc cuûa chuùng sanh nhieàu hay ít; laáy trí löïc chuûng chuûng duïc maø phaân bieät truø löôïng choã laïc duïc cuûa chuùng sanh; laáy trí löïc chuûng chuûng taùnh maø phaân bieät truø löôïng choã thaâm taâm höôùng ñeán cuûa chuùng sanh; laáy trí löïc “chí xöù ñaïo” maø phaân bieät truø löôïng cöûa giaûi thoaùt cuûa chuùng sanh; laáy trí löïc Tuùc maïng maø phaân bieät truø löôïng tröôùc töø ñaâu ñeán; laáy trí löïc sanh töû maø phaân bieät truø löôïng chuùng sanh choã toát xaáu; laáy trí löïc Laäu taän maø phaân bieät truø löôïng chuùng sanh ñaéc Nieát-baøn. Phaät duøng Möôøi trí löïc aáy ñeå ñoä thoaùt chuùng sanh, xeùt kyõ khoâng laàm, ñeàu ñöôïc ñaày ñuû. Do vaäy, tuy Phaät coù voâ löôïng löïc, maø chæ noùi Möôøi trí löïc aáy. Laïi nöõa, trí löïc bieát coù leõ aáy khoâng coù leõ aáy, quyeát ñònh bieát töø nhaân duyeân aáy sanh ra quaû baùo aáy; trong ñoù toång nhieáp chín trí löïc, vì muoán ñoä chuùng sanh, neân ôû trong trí löïc ñaàu phaân bieät ra chín thöù. Vì côù sao? Vì chuùng sanh theá gian naøy hieän tieàn thaáy luùa töø gioáng luùa sanh ra maø coøn khoâng bieát ñöôïc, huoáng laø nhaân duyeân vaø quaû baùo cuûa taâm taâm soá phaùp. Phaät ñoái vôùi nhaân duyeân quaû baùo trong ngoaøi khaép bieát roõ raøng, cho neân goïi laø löïc.. Phaät bieát chuùng sanh aáy do nghieäp phieàn naõo neân bò troùi buoäc, do

tònh thieàn ñònh tam-muoäi giaûi thoaùt neân ñöôïc giaûi thoaùt. Ba thöù nghieäp, caùc phieàn naõo, nheï, naëng, saâu, caïn, thoâ teá cuûa chuùng sanh trong ba ñôøi, Phaät ñeàu bieát khaép cho neân goïi laø löïc. Caùc thieàn ñònh, giaûi thoaùt tam-muoäi vaø nhaân duyeân giaûi thoaùt lôùn, nhoû, caïn, saâu cuûa heát thaûy chuùng sanh, Phaät ñeàu bieát khaép cho neân goïi laø löïc. Chuùng sanh ñoän caên vì thaân ñôøi sau neân gaây nhaân duyeân toäi phöôùc; ngöôøi lôïi caên thì vì muoán ñöôïc khoâng taùi sanh neân nhoùm caùc nghieäp, Phaät ñeàu bieát töôùng traïng caên cao, thaáp, toát, xaáu aáy, cho neân goïi laø löïc. Bieát caùc chuùng sanh coù hai thöù duïc laïc laøm nhaân duyeân cho caên cao thaáp. Hai thöù duïc laïc laønh vaø döõ khaùc nhau nhieàu thöù, Phaät ñeàu bieát khaép cho neân goïi laø löïc. Vì hai thöù duïc do hai chuûng taùnh laøm nhaân duyeân neân bieát khaép choã thaâm taâm ñeán ñaâu cuûa chuùng sanh, cho neân goïi laø löïc. Heát thaûy chuùng sanh do caùc chuûng taùnh neân haønh hai ñaïo laø thieän ñaïo vaø aùc ñaïo, choã ñi ñeán cuûa caùc phaùp moân, Phaät ñeàu bieát khaép cho neân goïi laø löïc. Nhaân duyeân quaû baùo trong ñôøi quaù khöù, vò lai, trí tueä bieát voâ ngaïi, aáy laø trí löïc veà kieáp tröôùc soáng cheát. Bieát nhaân quaû quaù khöù, vò lai roài, roõ bieát phöông tieän dieät hoaïi söï töông tuïc cuûa nhaân duyeân quaû baùo; aáy laø trí löïc laäu taän. Phaät bieát hai thöù nhaân duyeân trong ba ñôøi, phaân bieät truø löôïng caên cô duïc taùnh cuûa chuùng sanh, vì laøm cho hoï döùt heát laäu hoaëc maø thuyeát phaùp, aáy laø trí löïc laäu taän. Hoûi: Theá naøo laø löïc bieát coù leõ aáy, khoâng coù leõ aáy? Ñaùp: Phaät bieát ñònh töôùng nhaân duyeân quaû baùo cuûa heát thaûy phaùp.

Töø nhaân duyeân aáy sanh quaû baùo nhö vaäy, töø nhaân duyeân aáy khoâng sanh quaû baùo nhö vaäy. Vì côù sao? Vì nhö trong kinh Ña taùnh noùi töôùng traïng coù leõ aáy khoâng coù leõ aáy. Nhö nöõ thaân laøm Chuyeån luaân Thaùnh vöông khoâng coù leõ aáy. Vì sao? Vì heát thaûy nöõ nhaân ñeàu heä thuoäc nam töû, khoâng ñöôïc töï taïi. Nöõ nhaân coøn khoâng ñöôïc laøm Chuyeån luaân Thaùnh vöông huoáng laø laøm Phaät. Neáu nöõ nhaân ñöôïc giaûi thoaùt Nieát-baøn cuõng nhaân nôi nam töû maø ñöôïc, khoâng coù töï nhieân ñaéc ñaïo. Hai Chuyeån luaân Thaùnh vöông cuõng ra ñôøi moät luùc, khoâng coù leõ aáy. Vì sao? Vì khoâng coù oaùn nghieäp. Hai Chuyeån luaân Thaùnh vöông coøn khoâng ñoàng thôøi, huoáng gì hai Phaät? AÙc nghieäp maø ñöôïc höôûng quaû baùo vui, khoâng coù leõ aáy. AÙc nghieäp coøn khoâng theå ñöôïc caùi vui theá gian, huoáng laø caùi vui xuaát theá gian. Neáu

aùc nghieäp maø ñöôïc sanh leân coõi trôøi, khoâng coù leõ aáy. AÙc nghieäp coøn khoâng theå ñöôïc sanh coõi Trôøi huoáng gì laø ñöôïc Nieát-baøn. Bò naêm trieàn caùi ngaên che, taâm taùn loaïn, lìa boû vieäc tu Baûy giaùc phaàn maø ñaéc Nieát-baøn, khoâng coù leõ aáy. Bò naêm trieàn caùi ngaên che, taâm taùn loaïn, lìa boû vieäc tu Baûy giaùc phaàn coøn khoâng ñöôïc Thanh vaên ñaïo, huoáng laø Phaät ñaïo. Taâm khoâng bò che laáp, thì Phaät ñaïo coøn coù theå ñöôïc, huoáng chi Thanh vaên ñaïo. Caùc vieäc coù leõ aáy khoâng coù leõ aáy nhö vaäy, nhö Phaät ñaõ daïy ôû trong kinh Ña taùnh. Caùc luaän nghò sö nöông theo lôøi Phaät giaûng roäng yù nghóa “coù leõ aáy, khoâng coù leõ aáy” nhö: Neáu noùi Phaät coøn coù toäi loãi, khuyeát thaát, hoaëc caùc hieàn thaùnh maø caàu hoïc vôùi thaày ngoaïi ñaïo, hoaëc caùc hieàn thaùnh töï noùi ta laø Phaät, hoaëc caùc hieàn thaùnh maø ñoïa vaøo aùc ñaïo, hoaëc kieát söû ñaõ bò döùt nhôø thaáy lyù Töù ñeá maø coøn phaùt sanh laïi, hoaëc caùc hieàn thaùnh coøn che daáu toäi, hoaëc Tu-ñaø-hoaøn maø coøn thuoäc trong hai möôi laêm höõu (hai möôi laêm coõi) thì taát caû ñeàu khoâng coù leõ aáy, nhö phaân bieät noùi roäng trong muïc Hieàn thaùnh. Ngöôøi phaïm toäi nguõ nghòch, naêm haïng ngöôøi baát hoaøn moân (phi nam, phi nöõ) chuùng sanh ñoïa boán ñöôøng aùc, ngöôøi chaâu Uaát-ña-la-vieät, quyeán thuoäc ma, ngöôøi bò ba chöôùng ngaên che, neáu noùi nhöõng ngöôøi aáy ñaéc ñaïo, thì khoâng coù leõ aáy. Khinh ngöôøi thuyeát phaùp, khinh phaùp, töï khinh, phaù giôùi, ngu si, neáu noùi hoï ñöôïc ñaày ñuû thieän phaùp, thì khoâng coù leõ aáy. Töï noùi ta laø Phaät, ñem thaân mieäng khoâng saùm hoái maø mong thaáy Phaät, hoaëc coù toäi phaù Taêng khoâng saùm hoái maø mong thaáy Phaät, taø ñònh vaøo chaùnh ñònh, chaùnh ñònh vaøo taø ñònh, chaùnh ñònh vaøo baát ñònh, ngoaøi Phaät phaùp rieâng coù ngöôøi thaät ñaéc ñaïo, thaân öng ñaéc ñaïo, hoaëc bò cheát, ñeàu khoâng coù leõ aáy. Tröø nhaân duyeân sanh thöùc ra, ngoaøi danh vaø saéc coøn coù phaùp, khoâng coù leõ aáy. Phaät sai söù giaû, vieäc chöa thaønh hoaëc bò ngaên ngaïi, khoâng coù leõ aáy. Nhaäp vaøo Töø taâm tam-muoäi maø do nhaân duyeân khaùc laøm cheát, nhaäp vaøo Dieät taän ñònh, ôû trong ñòa vò Kieán ñeá ñaïo maø bò cheát, ñeàu khoâng coù leõ aáy. Hoaëc haïi Phaät vaø Phaät maãu, khoâng coù leõ aáy. Con gaùi baùu, voi baùu, vò thaàn chuû kho taøng, vò thaàn chuû quaân binh cuûa Chuyeån luaân thaùnh vöông, maø hoaëc bò

cheát ôû trong thai, meï con cheát yeåu, ñeàu khoâng coù leõ aáy. Ngöôøi ôû chaâu Uaát-ña-la-vieät, nöõ baûo, Phaät maãu, maïng chung thaân sau ñoïa vaøo ñöôøng aùc, ñeàu khoâng coù leõ aáy.

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 24 787

Höõu vi thöôøng, Nieát-baøn voâ thöôøng, keû phaøm phu coù theå döùt kieát söû cuûa coõi Phi höõu töôûng phi voâ töôûng, tu thaùnh ñaïo trong heát thaûy thieàn ñònh thuû töôùng, voâ laäu ñaïo laøm nhaân cho höõu laäu, hoaëc ñaát töôùng öôùt, nöôùc töôùng cöùng, löûa töôùng laïnh, gioù töôùng ñöùng yeân, ñeàu khoâng coù leõ aáy. Voâ minh khoâng theå sanh caùc haønh, cho ñeán khoâng sanh theå sanh giaø cheát, khoâng coù leõ aáy. Hai taâm cuøng moät luùc phaùt sanh, naêm thöùc thaân coù theå phaân bieät thuû töôùng, hoaëc dính, hoaëc lìa, coù theå khôûi leân thaân nghieäp, khaåu nghieäp, hoaëc nguû, hoaëc vaøo thieàn ñònh, ñeàu khoâng coù leõ aáy. Chæ naêm thöùc töông tuïc sanh, khoâng sanh yù thöùc; chæ naêm thöùc thaân ñaém höõu töông tuïc, chæ naêm thöùc thaân coù theå duyeân danh, coù theå duyeân töôùng, coù theå duyeân voâ saéc phaùp, coù theå duyeân quaù khöù, vò lai, coù theå duyeân phaùp lìa ba ñôøi; chæ naêm thöùc thaân coù caûm xuùc gheùt, caûm xuùc saùng, tu Thieàn ñònh, hoaëc laõnh thoï luaät nghi (giôùi) thieän, luaät nghi baát thieän, hoaëc öu hyû, hoaëc coù khoâng giaùc khoâng quaùn, hoaëc taêng ích caùc caên, ñeàu khoâng coù leõ aáy. Tyû thöùc, thieät thöùc, laø höõu phuù voâ kyù, thöùc thöù saùu cuûa keû phaøm phu, xa lìa ngaõ haønh, khoâng coù leõ aáy. Nhö vaäy coù voâ löôïng vieäc “khoâng coù leõ aáy, coù leõ aáy” cuõng nhö vaäy. Phaät bieát coù leõ aáy khoâng coù leõ aáy, phaân bieät truø löôïng ñeå thuyeát phaùp cho ngöôøi coù theå ñoä, vaø laøm nhaân duyeân cho ngöôøi khoâng theå ñoä; ví nhö thaày thuoác gioûi bieát beänh trò ñöôïc, beänh khoâng trò ñöôïc, Thanh vaên, Bích-chi Phaät söï bieát coøn ít, vì ít cho neân hoaëc muoán ñoä ngöôøi maø khoâng theå ñoä, nhö Thuû-la ñaùng ñoä maø khoâng ñoä, nhö ngöôøi khoâng ñöôïc Xaù-lôïi-phaát ñoä. Phaät khoâng coù vieäc aáy, khoâng theå phaù hoaïi, khoâng theå hôn, vì Phaät bieát cuøng khaép. Ñoù laø trí löïc ñaàu. Nghieäp baùo trí löïc: Taùc nghieäp cuûa thaân mieäng, vaø voâ taùc nghieäp töø noù sanh ra, nghieäp thoï giôùi, nghieäp aùc, nghieäp sanh ra theo ngaøy ñeâm, nghieäp duïng sanh toäi phöôùc, nghieäp aáy Phaät löôïc noùi nhieáp vaøo ba choã; aáy goïi laø heát thaûy nghieäp duïng. Phaät bieát heát thaûy chuùng sanh coù nghieäp ôû quaù khöù, quaû baùo cuõng ôû quaù khöù; coù nghieäp ôû quaù khöù, maø quaû baùo ôû hieän taïi; coù nghieäp ôû quaù khöù, quaû baùo ôû vò lai; coù nghieäp ôû quaù khöù, maø quaû baùo ôû quaù khöù, hieän taïi; coù nghieäp ôû quaù khöù, quaû baùo ôû quaù khöù, vò lai; coù nghieäp ôû quaù khöù, quaû baùo ôû hieän taïi, vò lai; coù nghieäp ôû quaù khöù, quaû baùo ôû quaù khöù, vò lai, hieän taïi. Nghieäp hieän taïi cuõng nhö vaäy. Laïi nöõa, trong thieän taâm thoï nghieäp baùo thieän, baát thieän, voâ kyù; trong baát thieän taâm, voâ kyù taâm cuõng nhö vaäy.

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 24 788

Laïi nöõa, do nhaân duyeân nghieäp vui neân thoï quaû baùo vui, nhaân duyeân nghieäp khoå neân thoï quaû baùo khoå, nhaân duyeân nghieäp khoâng khoå khoâng vui, neân thoï quaû baùo khoâng khoå khoâng vui. Nhaân duyeân cuûa nghieäp hieän baùo neân thoï quaû baùo hieän taïi, nhaân duyeân cuûa nghieäp sanh baùo neân thoï quaû baùo khi sanh ra ôû ñôøi keá tieáp, nhaân duyeân cuûa nghieäp haäu baùo neân thoï quaû baùo khi sanh ra ôû caùc ñôøi sau ñoù. Do nhaân duyeân cuûa nghieäp baát tònh neân thoï quaû baùo khoå naõo, nhaân duyeân cuûa nghieäp tònh neân thoï quaû baùo khoâng khoå naõo, nhaân duyeân cuûa nghieäp laãn loän neân thoï quaû baùo laãn loän. Laïi nöõa, coù hai thöù nghieäp laø nghieäp chaéc chaén thoï baùo vaø nghieäp khoâng chaéc chaén thoï baùo. Nghieäp chaéc chaén thoï baùo thì khoâng theå xa lìa, hoaëc ñôïi thôøi, ñôïi ngöôøi, ñôïi choã maø thoï baùo, nhö ngöôøi coù phöôùc neân cuøng vôùi Chuyeån luaân thaùnh vöông thoï phöôùc, ñôïi luùc ñôøi toát Chuyeån lu- aân thaùnh vöông xuaát hieän, luùc aáy môùi thoï baùo, aáy laø ñôïi thôøi. Ñôïi ngöôøi, ngöôøi töùc Chuyeån luaân thaùnh vöông. Ñôïi choã laø choã Chuyeån luaân thaùnh vöông xuaát hieän. Laïi nöõa, nghieäp chaéc chaén thoï baùo aáy, khoâng ñôïi kyû naêng, coâng huaân, hoaëc xaáu, hoaëc toát, khoâng caàu noù töï ñeán, nhö ngöôøi sanh coõi trôøi, phöôùc laïc töï ñeán, ngöôøi sanh ñòa nguïc, toäi khoå töï ñeán, khoâng ñôïi nhaân duyeân, vì nghieäp naøy saâu naëng vaäy. Laïi nöõa, nghieäp chaéc chaén thoï baùo, nhö quaân cuûa vua Tyø-löu-ly gieát baûy vaïn hai ngaøn ngöôøi ñaéc ñaïo, vaø voâ soá Öu-baø-taéc thoï nguõ giôùi, duø coù ñaïi thaàn thoâng nhö Muïc-lieân cuõng khoâng cöùu ñöôïc, nhö Baït-caâu-la bò meï keá quaêng vaøo trong löûa, trong nöôùc soâi, trong nöôùc maø khoâng cheát. Nhö Phaät du haønh caùc nöôùc, tuy xuaát gia ñi khaát thöïc, khoâng caàn cuùng ñoà aên, maø naêm traêm coã xe chôû ñoà aên cuûa vua, do nghieäp maø hieän sanh ra gaïo cöùng, khi aên, ñuû traêm vò. Caùc nghieäp thieän aùc nhö vaäy chaéc chaén thoï baùo, ngoaøi ra khoâng chaéc thoï baùo. Coõi Duïc laø choã thoï ba thöù nghieäp baùo laø nghieäp thoï quaû baùo vui, nghieäp thoï quaû baùo khoå, nghieäp thoï quaû baùo khoâng khoå khoâng vui. Coõi saéc laø choã thoï hai thöù nghieäp baùo laø nghieäp thoï quaû baùo vui, nghieäp thoï quaû baùo khoâng khoå khoâng vui. Coõi Voâ saéc laø choã thoï moät thöù nghieäp baùo laø nghieäp thoï quaû baùo khoâng khoå khoâng vui. Hoaëc ñôïi vieäc laø nöông nôi vieäc aáy maø ñöôïc thoï quaû baùo, nhö trong ao cuûa vua Phaát-ca-la-baø, sanh hoa sen saéc vaøng ngaøn caùnh, lôùn nhö baùnh xe, nhaân ñoù môû ñaïi hoäi vui chôi maø coù nhieàu ngöôøi xuaát gia ñaéc ñaïo. Phaät bieát choã taát caû chuùng sanh taïo nghieäp, hoaëc ôû coõi Duïc, coõi Saéc,

coõi Voâ saéc. ÔÛ coõi Duïc, thì ôû ñaïo naøo; neáu thieân ñaïo thì ôû trôøi naøo; neáu trong nhaân ñaïo thì thieân haï naøo; neáu ôû chaâu Dieâm-phuø-ñeà thì ôû quoác ñoä naøo; neáu ôû nöôùc aáy thì ôû thaønh naøo, tuï laïc naøo; neáu ôû thaønh aáy thì ôû laøng naøo, xoùm naøo, nhaø naøo, choã naøo. Bieát nghieäp aáy luùc naøo laøm. Quaù khöù moät ñôøi, hai ñôøi cho ñeán traêm ngaøn vaïn ñôøi, quaû baùo cuûa nghieäp aáy bao nhieâu ñaõ thoï, bao nhieâu chöa thoï, bao nhieâu chaéc chaén thoï, bao nhieâu khoâng chaéc chaén thoï. Bieát söû duïng söï vaät thieän hay baát thieän,

ñoù laø ñao gaäy, daïy baûo gieát, töï tay gieát, sai ngöôøi gieát, caùc nghieäp aùc khaùc cuõng nhö vaäy, nghieäp laønh cuõng nhö vaäy. Bieát boá thí, trì giôùi, tu thieän nhö vaäy. Trong söï boá thí, boá thí nhöõng gì, ñaát ñai, phoøng xaù, y phuïc, uoáng aên, thuoác thang, ñoà naèm, taøi vaät baûy baùu. Trong söï trì giôùi, töï nhieân giôùi, giôùi töø taâm sanh, giôùi mieäng noùi, moät haønh giôùi, ít phaàn giôùi, nhieàu phaàn giôùi, maõn phaàn giôùi, giôùi moät ngaøy, baûy giôùi thieän ñaïo, möôøi giôùi, giôùi Cuï tuùc, giôùi Ñònh coïng. Trong phöôùc laønh tu Sô thieàn, Nhò, Tam, Töù thieàn, Töø taâm, Bi, Hyû taâm, Xaû taâm. Nhö vaäy laø nhöõng nhaân duyeân cuûa thieän nghieäp. Neáu xan tham, neáu saân haän, neáu sôï haõi, neáu taø kieán, neáu aùc tri thöùc thì ñoù laø nhöõng nhaân duyeân cuûa aùc nghieäp; nhaân duyeân cuûa phöôùc nghieäp laø hoaëc tin, hoaëc thöông xoùt, hoaëc cung kænh, hoaëc thieàn ñònh, hoaëc trí tueä, hoaëc thieän tri thöùc, ñoù laø nhöõng nhaân duyeân cuûa thieän nghieäp. Caùc nghieäp aáy töï taïi, heát thaûy trôøi ngöôøi khoâng theå chuyeån ñoåi caùc nghieäp aáy, trong öùc ngaøn vaïn ñôøi noù thöôøng theo doõi chuùng sanh khoâng rôøi, nhö chuû nôï theo ngöôøi maéc nôï, khi coù ñuû nhaân duyeân lieàn cho quaû baùo, nhö haït gioáng trong ñaát khi ñuû nhaân duyeân thôøi tieát hoøa hôïp lieàn sanh. Nghieäp aáy khieán chuùng sanh thoï sanh trong saùu ñöôøng nhanh nhö teân baén. Heát thaûy chuùng sanh ñeàu coù phaàn nghieäp baùo nhö cha meï ñeå laïi taøi saûn, caùc con ñeàu coù phaàn thích ñaùng. Khi quaû baùo cuûa nghieäp aáy ñeán nôi, khoâng theå ngaên döùt ñöôïc, nhö ngoïn löûa luùc kieáp taän, tuøy choã chuùng sanh ñaùng ñöôïc sanh ñeán, an trí moïi nôi, nhö vua nöôùc lôùn tuøy ngöôøi xöùng ñaùng maø ban cho chöùc quan. Khi maïng chung nghieäp aáy ñeán phuû kín taâm ngöôøi aáy, nhö nuùi lôùn aùnh leân moïi vaät. Nghieäp aáy hay cho caùc loaïi thaân, nhö thôï veõ, veõ caùc hình töôïng. Neáu ngöôøi naøo laáy chaùnh haïnh cheá ngöï nghieäp, thieän phaùp nuoâi döôõng, thì cho quaû baùo toát. Neáu laáy taø haïnh cheá ngöï nghieäp, baát thieän nuoâi döôõng, thì cho quaû baùo xaáu. Nhö ngöôøi thôø vua, tuøy vieäc maø ñöôïc ñaùp baùo. Nhö vaäy laø phaân bieät quaû baùo cuûa caùc nghieäp töôùng. Laïi nöõa, nhö trong kinh Phaân Bieät Nghieäp, Phaät baûo A-nan: “Ngöôøi laøm aùc sanh choã toát, ngöôøi laøm laønh sanh choã xaáu.” A-nan thöa: “Vieäc aáy

theá naøo?” Phaät daïy: “Ngöôøi aùc toäi nghieäp ñôøi naøy chöa chín, maø nghieäp laønh ñôøi tröôùc ñaõ chín, do nhaân duyeân ñoù, maø ñôøi naøy tuy aùc laïi sanh choã toát; hoaëc khi saép cheát, taâm taâm soá phaùp laønh phaùt sanh, do nhaân duyeân aáy cuõng ñöôïc sanh choã toát. Ngöôøi laøm laønh sanh choã xaáu, vì nghieäp laønh ñôøi naøy chöa chín maø nghieäp aùc ñôøi tröôùc ñaõ chín, do nhaân duyeân aáy maø ñôøi naøy laøm laønh laïi sanh choã xaáu; hoaëc khi saép cheát taâm taâm soá phaùp baát thieän phaùt sanh, do nhaân duyeân aáy neân cuõng sanh choã xaáu. Hoûi: Nghieäp chín chöa chín coù theå nhö vaäy, coøn taâm phaùt sanh trong thôøi gian ngaén nguûi khi saép cheát laøm sao thaéng ñöôïc nghieäp löïc gaây ra suoát caû ñôøi? Ñaùp: Taâm aáy tuy trong thôøi gian khoaûnh khaéc, maø taâm löïc maõnh lôïi, nhö löûa, nhö chaát ñoäc tuy ít maø coù theå thaønh ñaïi söï. Taâm trong khi saép

cheát aáy, quyeát ñònh maõnh kieän cho neân thaéng nghieäp löïc taïo ra trong traêm naêm. Taâm toái haäu aáy goïi laø ñaïi taâm, vì vieäc boû thaân vaø caùc caên caáp baùch, nhö ngöôøi vaøo traän, khoâng tieác thaân maïng, goïi laø duõng kieän. Nhö A-la-haùn xaû boû thaân aùi tröôùc aáy neân ñöôïc A-la-haùn. Nhö vaäy caùc thöù nghieäp baùo, chuyeån baùo toäi phöôùc cuõng neân bieát nhö vaäy. Ngöôøi Thanh vaên chæ bieát toäi baùo cuûa aùc nghieäp, phöôùc baùo cuûa thieän nghieäp, chöù khoâng theå phaân bieät tinh teá nhö vaäy. Phaät ñeàu bieát khaép nghieäp vaø nghieäp baùo aáy vôùi theá löïc trí tueä voâ ngaïi voâ taän, khoâng theå phaù hoaïi, khoâng theå hôn. Ñaây laø trí löïc thöù hai. Trí löïc phaân bieät thieàn ñònh, giaûi thoaùt, tam muoäi, caáu, tònh: Thieàn laø boán thieàn. Phaät bieát thieàn aáy trôï giuùp ñaïo phaùp, phaân bieät danh, töôùng, nghóa phaàn, thöù lôùp huaân tu, höõu laäu, voâ laäu, hoïc, voâ hoïc, tònh, caáu, vò, khoâng vò, caïn, saâu... Taùm giaûi thoaùt: nhö trong chöông Thieàn Ba-la-maät ñaõ phaân bieät danh töôùng. Noùi thieàn laø goàm taát caû ñònh coõi Saéc, noùi giaûi thoaùt laø goàm taáùt caû ñònh, Thieàn Ba-la-maät töùc laø caùc giaûi thoaùt. Thieàn, ñònh, giaûi thoaùt, tam-muoäi ñeàu goïi laø ñònh. Ñònh laø taâm khoâng taùn loaïn. Caáu laø caùc phieàn naõo aùi, kieán, maïn... Tònh laø chôn thieàn ñònh, khoâng laãn loän caùc phieàn naõo aùi, kieán, maïn, nhö vaøng thaät. Phaân bieät laø trong caùc ñònh coù moät taâm haønh, khoâng moät taâm haønh, thöôøng haønh, khoâng thöôøng haønh, khoù vaøo, deã vaøo, khoù ra deã ra, laáy töôùng chung, laáy töôùng rieâng, chuyeån ñoái trò, khoâng chuyeån ñoái trò. Chuyeån ñoái trò laø nhö ngöôøi daâm duïc maø tu töø taâm, ngöôøi saân haän maø quaùn baát tònh, ngöôøi ngu si maø tö duy bieân voâ bieân, ngöôøi dao ñoäng maø duøng trí tueä

phaân bieät caùc phaùp, ngöôøi hoân traàm maø muoán nhieáp taâm (phaûi chuyeån ñoåi ngöôøi daâm duïc thì phaûi tu quaùn baát tònh; ngöôøi saân haän thì phaûi tu töø taâm v.v.. môùi ñoái trò ñöôïc – ND). Neáu khoâng nhö vaäy, goïi laø khoâng chuyeån ñoái trò. Trong ñònh aáy neân phaân bieät thôøi vaø truù xöù. Neáu thaân gaày oám laø khoâng phaûi luùc haønh thieàn. Nhö Boà-taùt trong khi khoå haïnh suy nghó raèng: Ta nay khoâng theå phaùt sanh thieàn ñònh. Hoaëc choã coù nhieàu ngöôøi cuõng khoâng phaûi choã haønh thieàn. Laïi nöõa, Phaät bieát thieàn ñònh aáy laø sai, thieàn aáy laø truï, thieàn aáy laø taêng ích, thieàn aáy laø ñaït ñeán Nieát-baøn. Laïi nöõa, Phaät bieát ngöôøi aáy khoù vaøo ñònh khoù ra ñònh, deã vaøo ñònh deã ra ñònh, deã vaøo ñònh khoù ra ñònh, khoù vaøo ñònh deã ra ñònh. Phaät bieát ngöôøi aáy coù theå ñöôïc thieàn nhö vaäy, bieát ngöôøi aáy maát thieàn höôûng thoï naêm duïc, bieát ngöôøi aáy höôûng thoï naêm duïc roài trôû laïi ñöôïc thieàn, nöông thieàn aáy ñöôïc A-la-haùn. Nhö vaäy heát thaûy caùc thieàn ñònh giaûi thoaùt, töùc laø tam-muoäi. Thieàn ñònh aáy Phaät duøng trí tueä thaúm saâu bieát heát, khoâng theå phaù hoaïi, khoâng theå hôn. Ñaây laø trí löïc thöù ba. Trí löïc bieát caên cao thaáp cuûa chuùng sanh: Phaät bieát chuùng sanh lôïi caên, ñoän caên, trung caên. Lôïi trí goïi laø cao, ñoän trí goïi laø thaáp, Phaät duøng trí löïc bieát caên cao thaáp aáy maø phaân bieät heát thaûy chuùng sanh laø lôïi caên, laø trung caên, laø ñoän caên.

Ngöôøi aáy coù caên nhö vaäy, ñôøi naøy chæ coù theå ñöôïc Sô quaû, khoâng theå ñöôïc caùc quaû khaùc nöõa. Ngöôøi aáy chæ ñöôïc quaû thöù hai, ba, tö. Ngöôøi aáy chæ coù theå ñöôïc Sô thieàn, ngöôøi aáy chæ coù theå ñöôïc thieàn thöù hai, ba, tö, cho ñeán ñöôïc Dieät taän ñònh cuõng nhö vaäy. Bieát ngöôøi aáy seõ ñöôïc chöùng thôøi giaûi thoaùt, ngöôøi aáy seõ ñöôïc chöùng baát thôøi giaûi thoaùt. Ngöôøi aáy coù theå ñöôïc laøm ngöôøi baäc nhaát trong haøng Thanh vaên, ngöôøi aáy coù theå ñöôïc laøm ngöôøi baäc nhaát trong haøng Bích- chi Phaät. Ngöôøi aáy ñaày ñuû saùu Ba-la-maät; coù theå chöùng ñöôïc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc. Bieát nhö vaäy roài hoaëc noùi löôïc vieäc ñaéc ñoä, hoaëc noùi roäng vieäc ñaéc ñoä. Hoaëc noùi lôøi eâm dòu ñeå giaùo hoùa, hoaëc noùi lôøi gay gaét ñeå giaùo hoùa, hoaëc noùi lôøi vöøa eâm dòu vöøa gay gaét ñeå giaùo hoùa. Phaät cuõng phaân bieät ngöôøi aáy coù caùc caên khaùc, neân laøm cho sanh theâm tín caên, ngöôøi aáy neân laøm cho sanh tinh taán, nieäm, ñònh, tueä caên. Ngöôøi aáy duøng tín caên maø vaøo chaùnh vò, ngöôøi aáy duøng tueä caên maø vaøo chaùnh vò. Ngöôøi aáy lôïi caên maø bò kieát söû ngaên che nhö Öông-quaät Leâ-ma-la... Ngöôøi aáy lôïi caên, khoâng bò kieát söû ngaên che, nhö Xaù-lôïi- phaát, Muïc-kieàn-lieân... bieát ngöôøi caên tuy ñoän maø khoâng bò ngaên che nhö

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 24 792

Chaâu-lôïi Baøn-ñaø-giaø, coù ngöôøi caên ñoän maø bò ngaên che. Bieát ngöôøi aáy ñoän caên ñoái vôùi laäu hoaëc do kieán ñeá ñoaïn, maø lôïi caên ñoái vôùi laäu hoaëc do tö duy ñoaïn; bieát ngöôøi aáy ñoän caên ñoái vôùi laäu hoaëc do tö duy ñoaïn maø lôïi caên ñoái vôùi laäu hoaëc do kieán ñeá ñoaïn, bieát ngöôøi aáy heát thaûy caên ñoàng ñoän ñoàng lôïi; bieát ngöôøi aáy heát thaûy caên khoâng ñoàng ñoän khoâng ñoàng lôïi, bieát ngöôøi aáy nhaân tröôùc coù söùc lôùn, ngöôøi aáy duyeân hieän nay coù söùc lôùn, ngöôøi aáy muoán troùi maø ñöôïc môû, ngöôøi aáy muoán môû maø bò troùi, ví nhö Öông-quaät Leâ-ma-la muoán gieát meï, haïi Phaät maø laïi ñöôïc giaûi thoaùt vaø nhö moät Tyø-kheo ñöôïc Töù thieàn maø vì khôûi taâm taêng thöôïng maïn, neân trôû laïi vaøo ñòa nguïc. Bieát ngöôøi aáy chaéc ñoïa ñöôøng aùc, ngöôøi aáy khoù ra, ngöôøi aáy deã ra, ngöôøi aáy mau ra, ngöôøi aáy laâu môùi ra. Nhö vaäy töôùng traïng heát thaûy caên cao thaáp cuûa chuùng sanh, ñeàu bieát khaép, khoâng theå hoaïi, khoâng theå hôn. Ñaây laø trí löïc thöù tö. Trí löïc bieát caùc thöù duïc cuûa chuùng sanh: Duïc laø tin, möøng, öa, vui. Öa naêm duïc nhö Toân-ñaø-la Nan-ñaø... Öa tieáng taêm nhö Ñeà-baø-ñaït-ña... Öa taøi lôïi theá gian nhö Tu-di-saùt-ña-la... Öa xuaát gia nhö Gia-xaù... Öa tin nhö Baït-ca-lôïi... Öa trì giôùi nhö La-haàu-la... Öa boá thí nhö Ñaø-baït-la... (chaùu ngoaïi cuûa baø Cam-loä, coâ cuûa Phaät). Öa tu haïnh ñaàu ñaø xa laùnh nhö Ma-ha Ca-dieáp. Öa toïa thieàn nhö Leä-baït-ña... Öa trí tueä nhö Xaù-lôïi- phaát. Öa ña vaên nhö A-nan. Öa bieát luaät nhö Öu-ba-ly... Caùc ñeä töû Phaät nhö vaäy, moãi ngöôøi coù choã öa. Ngöôøi phaøm phu cuõng moãi ngöôøi coù choã öa, hoaëc coù ngöôøi öa veà daâm duïc, coù ngöôøi öa veà saân nhueá. Laïi nöõa, Phaät bieát ngöôøi aáy nhieàu duïc, nhieàu saân, nhieàu si. Hoûi: Töôùng nhieàu duïc, nhieàu saân, nhieàu si nhö theá naøo? Ñaùp: Nhö trong thieàn kinh noùi veà töôùng cuûa ba ñoäc, trong ñoù coù noùi roäng. Bieát töôùng nhö vaäy roài, ñoái ngöôøi

nhieàu daâm duïc thì duøng phaùp moân quaùn baát tònh ñoái trò, ñoái ngöôøi nhieàu saân thì duøng phaùp moân quaùn töø taâm ñoái trò, ñoái ngöôøi nhieàu ngu si thì duøng phaùp moân quaùn nhaân duyeân ñoái trò. Nhö vaäy tuøy theo choã öa muoán ñeå thuyeát phaùp, nghóa laø ñoái vôùi ngöôøi coù öa muoán laønh thì noùi phaùp theo taâm hoï, nhö thuyeàn thuaän doøng, ñoái vôùi ngöôøi coù öa muoán döõ thì duøng lôøi gay gaét ñeå giaùo hoùa, nhö laáy neâm truïc neâm. Ñoái vôùi trí bieát caùc thöù duïc, Phaät ñeàu bieát khaép, khoâng theå hoaïi, khoâng theå hôn. Ñaây laø trí löïc thöù naêm. Trí löïc bieát veà taùnh: Phaät bieát caùc taùnh dò bieät cuûa theá gian. Taùnh laø taäp quaùn tích tuï, töôùng töø taùnh sanh, duïc taùc haønh theo taùnh, hoaëc coù khi töø duïc thaønh taùnh, taäp quaùn duïc thaønh taùnh. Taùnh laø vieäc laøm oâ nhieãm

taâm, duïc laø theo duyeân sanh khôûi. Ñoù laø phaân bieät duïc vaø taùnh. Theá gian coù caùc dò bieät laø moãi moãi taùnh, nhieàu taùnh, voâ löôïng khoâng theå ñeám, aáy laø dò bieät cuûa theá gian. Coù hai thöù theá gian laø theá giôùi theá gian (khí theá gian) vaø chuùng sanh theá gian. Trong ñaây chæ noùi veà chuùng sanh theá gian. Phaät bieát chuùng sanh taùnh nhö vaäy, duïc nhö vaäy, töø choã aáy ñeán, thaønh töïu caên laønh, caên chaúng laønh, coù theå ñoä, khoâng theå ñoä, ñònh, baát ñònh, chaéc, khoâng chaéc, laøm haïnh gì, sanh choã naøo, ôû ñòa naøo. Laïi nöõa, Phaät bieát chuùng sanh aáy coù caùc taùnh töôùng, nghóa laø tuøy choã xu höôùng, thieân nhieàu nhö vaäy, quí nhö vaäy, söï nhieãm taâm nhö vaäy, muoán nhö vaäy, nghieäp nhö vaäy, haønh nhö vaäy, phieàn naõo nhö vaäy, leã phaùp nhö vaäy, ñònh nhö vaäy, oai nghi nhö vaäy, bieát nhö vaäy, thaáy nhö vaäy, nhôù töôûng phaân bieät nhö vaäy, bieát baáy nhieâu kieát söû sanh, baáy nhieâu kieát söû chöa sanh. Tuøy choã chaáp tröôùc sanh duïc, tuøy duïc laøm nhieãm taâm, tuøy nhieãm taâm maø xu höôùng, tuøy xu höôùng maø quyù troïng, tuøy quyù troïng maø thöôøng giaùc quaùn, tuøy giaùc quaùn maø sanh hyù luaän, tuøy hyù luaän maø thöôøng nieäm, tuøy thöôøng nieäm maø phaùt ra haønh, tuøy phaùt ra haønh maø taïo nghieäp, tuøy taïo nghieäp maø thoï quaû baùo. Laïi nöõa, Phaät duøng trí löïc bieát veà chuûng chuûng taùnh, bieát chuùng sanh aáy coù theå ñoä, chuùng sanh aáy khoâng theå ñoä, chuùng sanh aáy ñôøi naøy coù theå ñoä, chuùng sanh aáy ñôøi sau coù theå ñoä, chuùng sanh aáy coù theå ñoä ngay, chuùng sanh aáy coù theå ñoä vaøo luùc khaùc, chuùng sanh aáy hieän taïi coù theå ñoä, chuùng sanh aáy maét khoâng troâng thaáy coù theå ñoä. Ngöôøi aáy Phaät coù theå ñoä, ngöôøi aáy Thanh vaên coù theå ñoä, ngöôøi aáy coù theå chung ñoä, ngöôøi aáy chaéc coù theå ñoä, ngöôøi aáy chaéc khoâng theå ñoä, ngöôøi aáy noùi löôïc coù theå ñoä, ngöôøi aáy noùi roäng coù theå ñoä, ngöôøi aáy noùi roäng noùi löôïc coù theå ñoä, ngöôøi aáy taùn thaùn coù theå ñoä, ngöôøi aáy chieác phuïc coù theå ñoä, ngöôøi aáy tieáp ñoùn coù theå ñoä, ngöôøi aáy vöùt boû coù theå ñoä, ngöôøi aáy phaùp vi teá coù theå ñoä, ngöôøi aáy phaùp thoâ thieån coù theå ñoä, ngöôøi aáy noùi gay gaét coù theå ñoä, ngöôøi aáy noùi eâm dòu coù theå ñoä, ngöôøi aáy noùi gay gaét eâm dòu coù theå ñoä. Ngöôøi aáy taø kieán, ngöôøi aáy chaùnh kieán, ngöôøi aáy ñaém quaù khöù, ngöôøi aáy ñaém vò lai, ngöôøi aáy ñaém

ñoaïn dieät, ngöôøi aáy ñaém thöôøng, ngöôøi aáy ñaém höõu kieán, ngöôøi aáy ñaém voâ kieán, ngöôøi aáy tham duïc, ngöôøi aáy yeåm ly sanh, ngöôøi aáy caàu vui phuù quyù, ngöôøi aáy ñaém taø kieán naëng, ngöôøi aáy noùi voâ nhaân voâ duyeân, ngöôøi aáy noùi taø nhaân duyeân, ngöôøi aáy noùi chaùnh nhaân duyeân, ngöôøi aáy noùi voâ taùc nghieäp, ngöôøi aáy noùi taø taùc nghieäp, ngöôøi aáy noùi chaùnh taùc nghieäp, ngöôøi aáy noùi khoâng caàu, ngöôøi aáy noùi taø caàu, ngöôøi aáy noùi chaùnh caàu, ngöôøi aáy noùi quí ngaõ, ngöôøi aáy quí naêm duïc, ngöôøi aáy quí

ñöôïc lôïi, ngöôøi aáy quí uoáng aên, ngöôøi aáy quí noùi vieäc vui chôi, ngöôøi aáy öa ñoâng, ngöôøi aáy öa oàn aøo, ngöôøi aáy öa xa laùnh, ngöôøi aáy haønh theo aùi nhieàu, ngöôøi aáy haønh theo kieán nhieàu, ngöôøi aáy öa tín, ngöôøi aáy öa tueä, ngöôøi aáy neân thuû hoä, ngöôøi aáy neân boû, ngöôøi aáy quí trì giôùi, ngöôøi aáy quí thieàn ñònh, ngöôøi aáy quí trí tueä, ngöôøi aáy deã ngoä, ngöôøi aáy giaûng noùi môùi ngoä, ngöôøi aáy coù theå daãn ñaïo, ngöôøi aáy hieåu töøng caâu, ngöôøi aáy lôïi caên, ngöôøi aáy ñoän caên, ngöôøi aáy trung caên, ngöôøi aáy deã ra deã cöùu vôùt, ngöôøi aáy khoù ra khoù cöùu vôùt, ngöôøi aáy sôï toäi, ngöôøi aáy troïng toäi, ngöôøi aáy sôï sanh töû, ngöôøi aáy khoâng sôï sanh töû, ngöôøi aáy nhieàu duïc, ngöôøi aáy nhieàu saân, ngöôøi aáy nhieàu si, ngöôøi aáy nhieàu duïc saân, ngöôøi aáy nhieàu duïc saân si, ngöôøi aáy moûng phieàn naõo, ngöôøi aáy daøy phieàn naõo, ngöôøi aáy ít nhô, ngöôøi aáy nhieàu nhô, ngöôøi aáy tueä ngaên che, ngöôøi aáy tueä sô löôïc, ngöôøi aáy tueä roäng lôùn, ngöôøi aáy kheùo bieát töôùng Naêm aám, Möôøi hai nhaäp, Möôøi taùm giôùi, möôøi hai nhaân duyeân. Coù leõ aáy, khoâng coù leõ aáy, khoå, taäp, dieät, ñaïo. Kheùo bieát vaøo ñònh, ra ñònh, ôû ñònh. Laïi nöõa, Phaät bieát ñoù laø chuùng sanh coõi Duïc, ñoù laø chuùng sanh coõi Saéc, coõi Voâ saéc, ñoù laø ñòa nguïc, suùc sanh, ngaï quyû, ngöôøi, trôøi; ñoù laø loaøi sanh töø tröùng, sanh töø baøo thai, sanh töø aåm thaáp, sanh töø bieán hoùa. Ñoù laø loaøi coù saéc, ñoù laø loaøi khoâng saéc, ñoù laø loaøi coù töôûng, ñoù laø loaøi khoâng töôûng, ñoù laø loaøi ñoaûn maïng, ñoù laø tröôøng maïng. Ñoù chæ laø ngöôøi phaøm phu chöa lìa duïc, ñoù laø ngöôøi phaøm phu ñaõ lìa duïc cuûa coõi döôùi, maø chöa lìa duïc cuûa coõi thieàn, nhö vaäy cho ñeán Phi höõu töôûng phi voâ töôûng. Ñoù laø höôùng ñaïo, ñoù laø ñaéc quaû, ñoù laø Bích-chi Phaät, ñoù laø chö Phaät. Nhö vaäy caùc thöù phaân bieät veà naêm ñöôøng, boán loaøi sanh, ba tuï, giaû danh, ba chöôùng, naêm thaân, möôøi hai nhaäp, möôøi taùm giôùi, thieän caên, baát thieän caên, caùc kieát söû, caùc ñòa, nghieäp quaû, laø coù theå ñoä, laø khoâng theå ñoä, dieät trí phaân bieät. Do nhö vaäy phaân bieät bieát caùc taùnh dò bieät cuûa chuùng sanh theá gian, ñöôïc giaûi thoaùt voâ ngaïi. Nhö vaäy caùc taùnh dò bieät, Phaät ñeàu bieát khaép, khoâng theå hoaïi, khoâng theå hôn. Ñaây laø trí löïc thöù saùu. Trí löïc bieát nhaát theá chí xöù ñaïo: Coù ngöôøi noùi: nghieäp töùc laø ñaïo, vì nghieäp laøm nhaân duyeân ñöa ñi khaép naêm ñöôøng. Coù nghieäp coù theå döùt, nghieäp coù theå coù choã ñeán, ñoù laø ba thaùnh ñaïo phaàn vaø voâ laäu tö. Vì vaäy, caùc nghieäp laø ñöôøng ñöa ñeán moïi nôi. Laïi nöõa, coù ngöôøi noùi: naêm phaàn, naêm trí, tam-muoäi truï, thaønh töïu vieäc lôïi ích ôû moïi nôi. Laïi coù ngöôøi noùi: chính laø

thieàn thöù tö. Vì côù sao? Vì thieàn thöù tö laø choã taát caû caùc thieàn tuï ñeán. Nhö trong Kinh noùi: Thieän taâm, ñònh taâm,

taâm khoâng loaïn, nhieáp taâm, ñeàu vaøo trong thieàn thöù tö. Laïi nöõa, coù ngöôøi noùi: nhö thaân nieäm xöù töùc laø "chí xöù ñaïo", laø goác lôïi ích cuûa caùc ñaïo. Laïi coù ngöôøi noùi: chính laø heát thaûy thaùnh ñaïo; duøng thaùnh ñaïo aáy thì ñöôïc lôïi ích theo yù muoán. Laïi coù luaän giaû noùi: Heát thaûy thieän ñaïo, heát thaûy aùc ñaïo, heát thaûy thaùnh ñaïo, moãi moãi bieát choã ñeán cuûa caùc ñaïo, nhö ôû trong kinh Mao thuï noùi: Phaät ñeàu bieát khaép, khoâng theå hoaïi, khoâng theå hôn. Ñaây laø trí löïc thöù baûy. Trí löïc bieát tuùc maïng: Tuùc maïng coù ba laø coù thoâng, coù minh, coù löïc. Ngöôøi phaøm phu chæ coù thoâng, ngöôøi Thanh vaên cuõng thoâng cuõng minh, Phaät cuõng thoâng cuõng minh, cuõng löïc. Vì côù sao? Vì ngöôøi phaøm phu chæ bieát kieáp tröôùc ñaõ traûi qua maø khoâng bieát do nghieäp laøm nhaân duyeân töông tuïc. Vì vaäy ngöôøi phaøm phu chæ coù thoâng khoâng coù minh. Ngöôøi Thanh vaên bieát taäp ñeá neân bieát roõ do nghieäp laøm nhaân duyeân töông tuïc thoï sanh. Vì vaäy ngöôøi Thanh vaên cuõng coù thoâng cuõng coù minh. Neáu ñeä töû Phaät khi coøn laø phaøm phu ñöôïc trí Tuùc maïng, khi vaøo ñòa vò kieán ñeá ñaïo bieát nhaân duyeân Taäp ñeá, phaùt sanh taâm voâ laäu thöù taùm, döùt heát kieán hoaëc, cho neân thoâng bieán thaønh minh (quaùn Töù ñeá ngang qua Möôøi saùu taâm, goàm Taùm voâ giaùn, Taùm giaûi thoaùt, ñeán taâm thöù möôøi saùu laø döùt heát kieán hoaëc. Taâm thöù möôøi saùu laø nhaèm taâm giaûi thoaùt thöù taùm, hoaëc goïi laø taâm voâ laäu giaûi thoaùt thöù taùm – N.D chuù) Vì côù sao? Vì minh laø coäi goác cuûa kieán, neáu ñeä töû Phaät, tröôùc ñöôïc thaùnh ñaïo, sau trí Tuùc maïng phaùt sanh, cuõng coù söùc bieát nhaân duyeân Taäp ñeá, cho neân thoâng laïi bieán thaønh minh. Hoûi: Neáu khi Phaät ñang laø Boà-taùt, tröôùc ñöôïc trí Tuùc maïng, vì caùc Boà-taùt tröôùc saïch heát caùc phieàn naõo sau môùi vaøo thaùnh ñaïo, nhö vaäy vì sao Phaät daïy: Ñaàu ñeâm Ta chöùng ñöôïc Tuùc maïng minh? (YÙ noùi khi laäu taän môùi goïi laø minh, ñaàu ñeâm chöa laäu taän, sao cuõng noùi laø chöùng Tuùc maïng minh maø khoâng noùi laø chöùng Tuùc maïng thoâng? – N.D chuù). Ñaùp: Luùc aáy chaúng phaûi minh. Neáu Phaät ôû giöõa ñaïi chuùng noùi Ta luùc aáy chöùng ñöôïc Tuùc maïng minh laø ñeå khai thò cho chuùng bieát raèng, Tuùc maïng minh aáy ñaàu ñeâm chöùng ñöôïc; ví nhö quoác vöông, khi chöa laøm vua maø sanh con, sau khi laøm vua, coù ngöôøi hoûi: Con vua sanh vaøo luùc naøo? Ñaùp: Con vua sanh vaøo luùc aáy. Khi sanh con thì chöa laøm vua, maø vì nay ñaõ laøm vua neân goïi ngöôøi con kia laø con vua raèng: Ngöôøi con vua aáy sanh luùc aáy. Phaät cuõng nhö vaäy, trí Tuùc maïng sanh baáy giôø chöa laø minh, chæ goïi laø thoâng, luùc cuoái ñeâm bieát nhaân duyeân Taäp ñeá, neân thoâng

laïi bieán thaønh minh, sau ôû giöõa ñaïi chuùng daïy raèng: Ta ñaàu ñeâm chöùng ñöôïc Tuùc maïng minh. Hoûi: Nghóa cuûa thoâng vaø minh nhö vaäy, coøn nghóa löïc theá naøo? Ñaùp: Phaät duøng minh aáy bieát roõ nhaân duyeân Tuùc maïng ñoåi

thay trong voâ löôïng voâ bieân ñôøi cuûa mình vaø cuûa chuùng sanh. Taát caû ñeàu bieát khaép, aáy laø löïc, khoâng theå hoaïi, khoâng theå thaéng. Ñaây goïi laø trí löïc thöù taùm. Trí löïc bieát sanh töû: Phaät duøng thieân nhaõn thaáy choã chuùng sanh sanh vaø cheát. Ngöôøi phaøm phu duøng thieân nhaõn cuøng laém cuõng chæ thaáy ñöôïc boán chaâu thieân haï. Ngöôøi Thanh vaên cuøng laém thaáy beà ngang cuûa tieåu thieân theá giôùi, cuõng thaáy khaép treân döôùi. Hoûi: Ñaïi Phaïm vöông cuõng coù theå thaáy ngaøn theá giôùi, vaäy coù gì khaùc? Ñaùp: Ñaïi Phaïm vöông töï ñöùng giöõa ngaøn theá giôùi thì thaáy khaép, coøn neáu ñöùng moät beân thôøi khoâng thaáy caùc beân khaùc. Ngöôøi Thanh vaên thôøi khoâng nhö vaäy, ñöùng taïi choã naøo thöôøng vaãn thaáy ngaøn theá giôùi. Bích-chi Phaät thì thaáy traêm ngaøn theá giôùi, chö Phaät thì thaáy voâ löôïng voâ bieân theá giôùi. Trí thieân nhaõn cuûa ngöôøi phaøm phu laø thoâng maø chaúng phaûi minh, cuõng nhö vaäy, chæ thaáy söï vieäc hieän ra maø khoâng theå thaáy do nghieäp nhaân duyeân maø thoï sanh, nhö noùi ôû trong Tuùc maïng trí. Laïi nöõa, vò ñöôïc thieân nhaõn baäc nhaát laø A-neâ-loâ-ñaäu, thieân nhaõn naøy laø nöûa phaàn thanh tònh cuûa boán ñaïi taïo saéc cuûa Saéc giôùi, coøn thieân nhaõn cuûa Phaät laø toaøn phaàn thanh tònh cuûa boán ñaïi taïo saéc. Ñoù laø choã khaùc nhau. Laïi nöõa, ngöôøi Thanh vaên ôû trong tam-muoäi ñöôïc thieân nhaõn, lieàn ôû trong tam-muoäi coù theå thaáy, hoaëc tam-muoäi coù giaùc coù quaùn, hoaëc tam-muoäi khoâng giaùc coù quaùn, hoaëc tam-muoäi khoâng giaùc khoâng quaùn, tuøy theo Phaät nhaäp ôû trong tam-muoäi naøo maø muoán thaáy ñeàu thaáy. Neáu nöông tam-muoäi voâ giaùc voâ quaùn ñöôïc thieân nhaõn, roài vaøo tam-muoäi coù giaùc coù quaùn, tam-muoäi khoâng giaùc coù quaùn cuõng thaáy ñöôïc. Laïi nöõa, ngöôøi Thanh vaên khi duøng thieân nhaõn thaáy, ñang ôû trong tam-muoäi, neáu taâm vaøo tam-muoäi khaùc thì thieân nhaõn bò maát, Phaät thì khoâng nhö vaäy, taâm tuy vaøo tam-muoäi khaùc, thieân nhaõn vaãn khoâng maát. Trí tueä aáy bieát khaép choã sanh choã töû cuûa heát thaûy chuùng sanh, khoâng theå hoaïi, khoâng theå hôn. Ñaây laø trí löïc thöù chín. Trí löïc laäu heát: Hoûi: Chín löïc trí tueä phaân bieät coù sai khaùc, coøn trí löïc laäu heát thì ñoàng, heát thaûy Thanh vaên, Bích-chi Phaät vôùi Phaät coù gì sai khaùc?

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 24 797

Ñaùp: Tuy laäu heát laø ñoàng maø veà maët trí tueä phaân bieät raát sai khaùc. Söùc löïc lôùn cuûa Thanh vaên, tö duy ñoaïn kieát söû phaûi qua ba thôøi laø sanh phaàn, truï phaàn, dieät phaàn. Phaät thì khoâng nhö vaäy, trong moät luùc sanh phaàn ñaõ ñoaïn heát. Ngöôøi Thanh vaên thaáy Töù ñeá ñoaïn kieát söû thì luùc sanh ñoaïn; coøn tö duy ñoaïn kieát phaûi qua ba thôøi ñoaïn. Coøn Phaät thì thaáy Töù ñeá ñoaïn vaø tö duy ñoaïn khoâng coù khaùc. Ngöôøi Thanh vaên luùc môùi vaøo thaùnh ñaïo, luùc naøo vaø luùc chöùng ñaït khaùc nhau, coøn Phaät thì ngay moät taâm cuõng vaøo cuõng chöùng ñaït, ngay trong moät taâm ñöôïc Nhaát thieát trí, ngay moät taâm phaù hoaïi heát caùc chöôùng, ngay trong moät taâm ñöôïc heát thaûy Phaät phaùp. Laïi nöõa, caùc ngöôøi Thanh vaên coù hai thöù giaûi thoaùt laø giaûi thoaùt phieàn naõo, giaûi thoaùt phaùp chöôùng, coøn Phaät coù taát caû giaûi thoaùt phieàn naõo, cuõng coù taát caû giaûi thoaùt phaùp chöôùng. Phaät töï nhieân ñöôïc trí tueä, coøn

Thanh vaên phaûi theo söï giaùo ñaïo tu haønh môùi ñöôïc. Laïi coù ngöôøi noùi: Neáu Phaät duøng trí tueä döùt phieàn naõo cho heát thaûy chuùng sanh, trí aáy cuõng khoâng hao bôùt, ví nhö hoaøn saéc noùng, ñeå treân ñoù moät ít boâng, tuy ñoát chaùy heát boâng maø söùc noùng löûa khoâng giaûm bôùt. Trí tueä cuûa Phaät cuõng nhö vaäy, ñoát heát thaûy phieàn naõo maø trí löïc cuõng khoâng giaûm. Laïi nöõa, Thanh vaên chæ bieát töï döùt heát laäu hoaëc, coøn chö Phaät töï bieát döùt heát laäu hoaëc cuõng bieát döùt heát laäu hoaëc cho ngöôøi khaùc, nhö trong Tònh kinh noùi. Laïi nöõa, chæ rieâng Phaät bieát trong taâm chuùng sanh phaân bieät ra coù chín möôi taùm söû, moät traêm chín möôi saùu trieàn, tröø Phaät khoâng ai bieát ñöôïc. Cuõng chæ rieâng Phaät bieát trong khoå phaùp trí, khoå loaïi trí döùt ñöôïc baáy nhieâu taùnh kieát söû, cho ñeán trong ñaïo loaïi trí cuõng nhö vaäy. Veà laäu hoaëc do tö duy ñoaïn, trong chín giaûi thoaùt ñaïo cuõng nhö vaäy. (Chín ñòa laø Duïc giôùi ñòa vaø boán thieàn, boán ñònh, moãi ñòa coù chín phaåm tö hoaëc, chín ñòa coù taùm möôi moát phaåm tö hoaëc. Muoán döùt chín phaåm tö hoaëc trong moãi ñòa phaûi traûi qua chín voâ giaùn ñaïo vaø chín giaûi thoaùt ñaïo. – N.D chuù). Phaät ñeàu bieát khaép vieäc nhö vaäy cuûa heát thaûy chuùng sanh. Thanh vaên neáu bieát vaø noùi ñöôïc chuùt ít ñeàu noùi theo Phaät. Theá löïc cuûa trí tueä laäu heát nhö vaäy, khoâng theå hoaïi, khoâng theå hôn. Ñaây laø trí löïc thöù möôøi. Hoûi: Möôøi löïc aáy, löïc naøo hôn caû? Ñaùp: Moãi löïc ñeàu lôùn trong vieäc cuûa mình, nhö nöôùc hay thaám, löûa hay chaùy, ñeàu töï coù söùc. Coù ngöôøi noùi: Löïc ñaàu laø lôùn, vì goàm caû Möôøi löïc. Hoaëc noùi löïc laäu heát laø lôùn, vì thaønh töïu ñöôïc Nieát-baøn. Coøn luaän giaû noùi: Möôøi löïc aáy ñeàu

laáy voâ ngaïi giaûi thoaùt laøm caên baûn, laøm taêng thöôïng. Hoûi: Neáu Möôøi löïc aáy laø vieäc rieâng cuûa Phaät, coøn ñeä töû ñôøi nay khoâng ai coù ñöôïc, côù sao Phaät noùi? Ñaùp: Vì ñeå döùt moái nghi cuûa ngöôøi ñoái vôùi Möôøi löïc, vaø laøm cho taâm ngöôøi voâ trí ñöôïc quyeát ñònh beàn chaéc, khieán cho töù chuùng hoan hyû noùi raèng rieâng ñaïi sö cuûa chuùng ta coù löïc nhö vaäy, khoâng cuøng chung vôùi heát thaûy chuùng sanh. Laïi caùc ngoaïi ñaïo noùi: “Sa-moân hoï Cuø-ñaøm, thöôøng ôû choã vaéng laëng, trí tueä teo maát.” Vì vaäy Ta noùi leân lôøi chí thaønh raèng: Ta an laäp ñaày ñuû Möôøi trí, Boán khoâng sôï, ôû giöõa ñaïi chuùng, noùi chôn trí tueä, giaùo hoùa chuùng sanh, nhö tieáng sö töû roáng, Chuyeån phaïm luaân (Phaùp luaân) maø heát thaûy ngoaïi ñaïo, trôøi, ngöôøi khoâng ai chuyeån ñöôïc, vì chaám döùt lôøi cheâ bai cuûa ngoaïi ñaïo neân noùi Möôøi löïc naøy. Hoûi: Pheùp cuûa ngöôøi toát, moät vieäc trí tueä coøn khoâng neân töï khen, huoáng gì ngöôøi voâ ngaõ, khoâng dính maéc maø laïi töï khen Möôøi löïc cuûa mình? Nhö noùi: Khen mình, cheâ mình, Khen ngöôøi, cheâ ngöôøi, Boán thöù nhö vaäy, Ngöôøi trí khoâng laøm. Ñaùp: Phaät tuy voâ ngaõ, khoâng dính maéc, coù voâ löôïng löïc, do taâm Ñaïi bi vì ñoä chuùng sanh neân chæ noùi Möôøi löïc, chöù khoâng phaûi vì khen mình. Ví nhö ngöôøi gioûi daãn ñöôøng khaùch buoân, thaáy aùc taëc doái hoaëc khaùch buoân chæ baøy ñöôøng quaáy môùi vì loøng thöông maø noùi vôùi khaùch buoân raèng: “Ta laø ngöôøi noùi thaät, caùc ngöôi chôù nghe theo lôøi keû doái hoaëc.” Laïi nhö caùc

thaày thuoác teä doái hoaëc ngöôøi beänh, löông y thöông baûo ngöôøi beänh raèng: “Ta coù thuoác hay coù theå tröø beänh cho ngöôi, ngöôi chôù tin theo lôøi doái traù maø khoå.” Laïi nöõa, coâng ñöùc cuûa Phaät saâu xa, neáu Phaät khoâng töï noùi ra thì khoâng ai bieát ñöôïc. Vì chuùng sanh maø noùi ra ñöôïc lôïi ích raát nhieàu. Do vaäy, Phaät töï noùi ra Möôøi löïc. Laïi nöõa, gaëp ngöôøi coù theå ñoä, chaéc phaûi noùi cho, trong caùc ñieàu neân noùi, thöù lôùp neân noùi Möôøi löïc, neáu khoâng noùi thì ngöôøi kia khoâng ñöôïc ñoä, vì vaäy neân Phaät töï noùi. Ví nhö khi maët trôøi maët traêng moïc, khoâng nghó raèng ta soi saùng thieân haï, seõ coù danh xöng. Maët trôøi maët traêng ñaõ moïc, aét töï coù danh, Phaät cuõng nhö vaäy; khoâng nghó raèng mình seõ coù danh xöng maø töï noùi coâng ñöùc ra. Phaät duøng lôøi thanh tònh thuyeát phaùp, soi saùng phaù ngu toái cho chuùng sanh, töï nhieân coù danh xöng lôùn. Vì vaäy Phaät

töï noùi caùc coâng ñöùc Möôøi löïc... maø khoâng coù loãi. Löïc laø coù khaû naêng thaønh töïu. Duøng Möôøi löïc taêng ích trí tueä naøy coù theå phaù caùc luaän nghò sö, duøng Möôøi löïc taêng ích trí tueä naøy coù theå gioûi thuyeát phaùp, duøng Möôøi löïc taêng ích trí tueä naøy coù theå chieác phuïc keû khoâng thuaän, duøng Möôøi löïc taêng trí tueä naøy ñöôïc töï taïi ñoái vôùi caùc phaùp, nhö ñaïi quoác chuû ñöôïc töï taïi ñoái thaàn daân ñaïi chuùng. Treân ñaây laø duøng phaùp Thanh vaên löôïc noùi nghóa Möôøi löïc xong.

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.